

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี

EDUCATIONAL MANAGEMENT AFFECTING EMOTIONAL INTELLIGENCE OF PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS IN KANCHANABURI

มลภา อุไทยธูราทร¹, ดร. ศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย², ดร. อรวรรณ เมฆกมล³

Monlapa Outhaithulaton¹, Dr. Supalak Satpretprai², Dr. Orawan Mekkamol³

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยที่เหมาะสมในการพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน และสร้างสมการพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2553 จากการเทียบตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร (R.V. Krejcie and D.W. Morgan, 1970) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 369 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าในภาพรวมส่วนใหญ่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 73.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเก่ง มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.53 รองลงมาคือ ด้านสุข มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 49.86 และน้อยที่สุด คือ ด้านดี มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 41.10

2. ปัจจัยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านปัจจัยส่วนบุคคล 3 ปัจจัย คือ เพศ (X_1) ลำดับที่เกิด (X_2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปัจจัยด้านโรงเรียน 4 ปัจจัย คือ พฤติกรรมของผู้สอน (X_4) ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน (X_5) บรรยากาศในชั้นเรียน (X_6) และกิจกรรมการเรียนการสอน (X_7)

¹นิสิตครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

^{2,3}อาจารย์ประจำ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

3. ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีทั้งหมด 4 ปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล : เพศ (X_1), ปัจจัยด้านโรงเรียน : ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน (X_5), กิจกรรมการเรียนการสอน (X_7) และปัจจัยส่วนบุคคล : ลำดับที่เกิด (X_2)

4. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y' = 3.30 + 0.10X_1 + 0.11X_5 + 0.10 X_7 + 0.02X_2$$

$$Z'y = 0.29 X_1 + 0.18 X_5 + 0.15 X_7 + 0.11X_2$$

คำสำคัญ : ความฉลาดทางอารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน พฤติกรรมของครู

ABSTRACT

This research aimed to investigate the relationship of educational management that would affect students' emotional intelligence, to find suitable factors that would predict students' emotional intelligence, and to create equation of emotional intelligence of Prathomsuksa 3 Students in Kanchanaburi. This study focused on 2 factors that would affect students' emotional intelligence: personal factor, and school factor. The sample group consisted of 369 Prathomsuksa 3 students in Kanchanaburi during academic year 2010, selected by basing on Krejice and Morgan's table for determining sample size and multi-random sampling. the statistics employed for data analysis were simple correlation coefficient and multi correlation coefficient.

The research results revealed that:

1. The level of students' emotional intelligence was overall at a normal level or 73.20 percent. As for each individual aspect, the scores of intellectual intelligence were mostly at a normal level or 87.53 percent, followed by happiness at a normal level or 49.86 percent, while goodness was sat a normal level or 41.10 percent.

2. All factors were positively related with students' emotional intelligence significantly at.01 level. These factors comprised 3 personal factors including genders (X_1), consequence of learning achievement (X_2), learning achievement (X_3), and 4 school factors: teachers' behavior (X_4), interaction in classroom (X_5), atmosphere in classroom (X_6), and instructional activities (X_7).

3. Four predicting factors that would affect students' intelligence, with a statistical significance at .01 level, ranking in descending order from high to low as follows: personal factor–gender (X_1); school

factor–interaction in classroom (X_5), instructional activities (X_7); personal factor–consequence of learning achievement (X_2).

4. The equation for predicting the factors that would predict students' emotional intelligence in from of raw scores and standard scores was demonstrated as below:

$$Y' = 3.30 + 0.10X_1 + 0.11X_5 + 0.10 X_7 + 0.02X_2$$

$$Z'y = 0.29 X_1 + 0.18 X_5 + 0.15 X_7 + 0.11X_2$$

Keyword : Emotional Intelligence Interaction In Classroom Instructional Activities

บทนำ

สังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ยาเสพติด อาชญากรรม ฯลฯ จากปัญหาดังกล่าวทำให้คนไทยเกิดภาวะเครียดทางสังคม แม้จะมีการพัฒนาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น แต่คนไทยก็ต้องรีบเร่ง แข่งขัน แย่งชิง เครียดไม่ผ่อนคลาย เพราะจิตใจเต็มไปด้วยความวิตกกังวลและความคาดหวังที่สูง จึงทำให้ความเอือมอาทร โอบอ้อมอารี มีน้ำใจของคนไทยนั้นเปลี่ยนไป

จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลจึงได้ตื่นตัวมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพัฒนาอารมณ์ได้อย่างมีความสุข ไปพร้อมกับการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นั่นคือระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นผลิตนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่ดี

เก่ง และมีความสุข” เพราะตระหนักว่าคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญาต้องกระทำร่วมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จึงจะสามารถสร้างเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชาติให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ปัญหาทางอารมณ์นับวันยิ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศชาติ ซึ่งเชียร์และคณะ (อ้างถึงในกรมสุขภาพจิต, 2545, หน้า 1) ได้อธิบายเรื่องความก้าวร้าวว่าเป็นอารมณ์อย่างหนึ่งที่แสดงออกมาโดยตั้งใจที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด หรือแม้แต่ในเรื่องของความวิตกกังวลจะกลายเป็นการเก็บกดพฤติกรรมออกสู่ภายนอก หรือพฤติกรรมที่เก็บกดไว้ภายในก็ตาม ทั้งสองลักษณะนี้ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น เพราะถ้าปล่อยไว้เช่นนี้ จะทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และท้ายที่สุดอาจจะทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรม และปัญหาทางอารมณ์ถึงขั้นต้องได้รับการบำบัดตามมาได้

ความฉลาดทางอารมณ์นั้นเป็นกระบวนการที่มีการพัฒนาการตามช่วงอายุ โดยการพัฒนาจะต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพอย่างเต็มภาคภูมิ

ดังนั้น บุคคลควรมีการจัดการความฉลาดทางอารมณ์ให้เหมาะสม จะทำให้เกิดความสบายใจซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จและความสุขในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น (นันทนา วงษ์อินทร์, 2543, หน้า 21-23) นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นวัยที่มีพัฒนาการความสามารถในด้านต่างๆ พร้อมที่จะเรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับสังคม ถือได้ว่าเป็นช่วงแห่งการเริ่มต้นในการเรียนรู้สังคม ซึ่งพ่อแม่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในเด็กไม่ว่าจะเป็นเรื่องระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ หรือเรื่องอื่นๆ เมื่อเด็กโตขึ้นไปโรงเรียน ช่วงนี้จะเป็นที่เริ่มต้นที่เด็กจะได้รับการดูแลและพัฒนาจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี ป้องกันปัญหาทางด้านอารมณ์และปัญหาด้านพฤติกรรม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จด้านการศึกษาและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา จะเห็นว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นวัยเริ่มที่ควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างยิ่ง เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รู้จักเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และเป็นวัยที่เริ่มก้าวสู่วัยรุ่นตอนต้น พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น เริ่มมีการเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งถือว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วัยที่ควรได้รับคำแนะนำ การอบรม สั่งสอน เพื่อให้เติบโตเป็นคนที่ดีเก่ง และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่าง มีความสุข ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ผลที่ได้ย่อมเป็นสิ่งที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้อย่างถูกต้องมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีการดำเนินการ

ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยกำหนดวิธีวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 9,470 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2553 จากการเทียบตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 369 คนโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ (predictor variables) แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ลำดับที่เกิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.2 ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ พฤติกรรมการสอน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนและ กิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ (criteria variable) คือ ความฉลาดทางอารมณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์มี 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูผู้สอน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 6 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต

3.2 คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือชุดนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อแนะนำปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการตรวจสอบรายการ นำไปทดลองใช้ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยเลือกการวัดความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เพื่อขอความกรุณาในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและนัดหมายวัน

เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล จัดเตรียมแบบสอบถาม ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับ นำผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวกับตัวแปรเกณฑ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson product moment correlation coefficient)

3. วิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรเกณฑ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

จากปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ในภาพรวมส่วนใหญ่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 73.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเก่ง มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.53 รองลงมา คือ ด้านสุข มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ

49.86 และน้อยที่สุด คือ ด้านดี มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 41.10

2. ปัจจัยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านปัจจัยส่วนบุคคล 3 ปัจจัย คือ เพศ (X_1) ลำดับที่เกิด (X_2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_3) และปัจจัยด้านโรงเรียน 4 ปัจจัย คือ พฤติกรรมของผู้สอน (X_4) ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน (X_5) บรรยากาศในชั้นเรียน (X_6) และกิจกรรมการเรียนการสอน (X_7)

3. ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีทั้งหมด 4 ปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล : เพศ (X_1) , ปัจจัยด้านโรงเรียน : ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน (X_5) , กิจกรรมการเรียนการสอน (X_7) และปัจจัยส่วนบุคคล : ลำดับที่เกิด (X_2)

4. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี ในรูปคะแนนดิบ และ คะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y' = 3.30 + 0.10X_1 + 0.11X_5 + 0.10X_7 + 0.02X_2$$

$$Z'y = 0.29 X_1 + 0.18 X_5 + 0.15 X_7 + 0.11X_2$$

สรุปได้ว่า ค่า b ของปัจจัยส่วนบุคคล : เพศ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความฉลาดทางอารมณ์ เพิ่มขึ้น 0.10 เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญ พบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ H_0 ($P > 0.01$) แสดงว่า เพศส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยทางด้านการศึกษาที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่ ในเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 73.20 ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยของอัมพร หัสศิริ (2543) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์อารมณ์และความสามารถทางอารมณ์ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียน ในกลุ่มโรงเรียนทักษิณ อำเภอแม่ริม เชียงใหม่ พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนส่วนใหญ่ มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี ร้อยละ 49.36 ซึ่งมีระดับเชาวน์ปัญญาและความสามารถทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 65.39 ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและความสามารถทางอารมณ์ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ที่ 0.405 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านการศึกษากับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1. เพศของนักเรียนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .01 แสดงว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนแตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับเชียร พานิช (2544, หน้า 3-37) ได้อธิบายเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศไว้ว่า เพศหญิงมีความสามารถในการอ่านอารมณ์ที่ถูกต้องมากกว่าผู้ชาย ซึ่งเป็นผลมาจากการสะสมประสบการณ์ ซึ่งทำให้เพศหญิงปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกลแมน (Goleman, 1998, p.7) ได้ศึกษาเชาวน์ปัญญาทาง

อารมณ์ของผู้หญิงและผู้ชาย จำนวน 1,000 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงมีความตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง ความเห็นอกเห็นใจ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูงกว่าผู้ชาย ส่วนผู้ชายมีความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถในการเผชิญปัญหา การควบคุมความเครียดดีกว่าผู้หญิง แต่พบว่า องค์ประกอบโดยรวมของผู้หญิงกับผู้ชายไม่แตกต่างกัน

2. ลำดับที่เกิดเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .01 แสดงว่า ลำดับที่เกิดมีผลต่อความเอาใจใส่จากครอบครัว เพราะครอบครัวส่วนใหญ่จะทำให้ความสำคัญกับลูกคนแรกและคนสุดท้ายมากกว่า ลูกคนรอง หรือคนกลาง ทำให้นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ หรือความสามารถในการปรับตัวที่แตกต่างกันออกไป ลูกคนแรกมักเป็นเด็กที่ไม่ยอมเสียสละ ลูกคนรองหรือลูกคนกลางมักจะต้องตัดสินใจอะไรด้วยตนเองเสมอ ส่วนลูกคนเล็กก็มักจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิญา สุวรรณพิมพ์ (อ้างถึงในชวนพิศ ยงยิ่ง, 2546, หน้า 79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของการรับสารสนเทศสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน อัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเก็บตัว ลำดับที่เกิด การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แรงจูงใจ เขตวัฒนธรรมภาษาถิ่น และเพศ ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ผลปรากฏว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลำดับการเกิด ลูกคนกลาง ลูกคนแรก

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี อย่างมี

นัยสำคัญทางที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมักจะเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการปรับตัวดี เข้ากับผู้อื่น และยอมรับฟังความคิดเห็นคนอื่นได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับเท็ดคักดี เดชคง (อ้างถึงใน ชวนพิศ ยงยิ่ง, 2546, หน้า 77) ได้ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร พบว่าเด็กเก่งมีความฉลาดทางอารมณ์เฉลี่ยต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดา เด็กห้องเก่งมักจะมีความสุขต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดา เด็กห้องเก่งมีแนวโน้มที่มองตนเองว่ามีความสามารถทางอารมณ์ (ความพึงพอใจ ความคิดแง่บวก ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ เป็นต้น) และครูมีแนวโน้มที่จะให้คะแนนความสุขและการเป็นคนดี คนเก่งแก่เด็กห้องเก่งสูงกว่าเด็กห้องธรรมดาอย่างเห็นได้ชัด

4. พฤติกรรมของครูผู้สอนเป็นตัวแปรสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .01 แสดงว่าพฤติกรรมของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของนักเรียน เพราะเด็กวัยนี้มักจะเชื่อคุณครู กลัวคุณครูมากกว่าพ่อแม่ของตน พฤติกรรมที่ครูแสดงออกมานั้นจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันออกไป

5. ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ก็จะมีเพื่อนมากและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ซึ่ง

ตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ มักไม่ค่อยมีเพื่อนและไม่มั่นใจในตนเอง ส่วนครูผู้สอนก็ควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจและการแสดงความคิดเห็นได้ต่อการเรียนรู้ จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างสนุกสนาน สอดคล้องกับอภิญา สุวรรณพิมพ์ (2545, หน้า 46) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อนไว้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อนในวัยเด็ก วัยรุ่นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก การมีสัมพันธภาพกับเพื่อน ในเรื่องการปรับตัว การเข้ากับเพื่อน ในทางที่ดีและไม่ดีมีอิทธิพลต่อความรู้สึกทัศนคติ ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นและส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์

6. บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .01 แสดงว่าบรรยากาศเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งถ้าโรงเรียนจัดบรรยากาศเรียนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนก็จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การสอนถือได้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้อย่างยิ่ง เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีเบื่อการเรียนที่ซ้ำไปมา

7. กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับนันทนา วงษ์อินทร์ (2543, หน้า 4-10) ที่กล่าวว่าเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า นอกจากให้ครูเข้าใจเนื้อหาความรู้ของวิชาที่เรียนแล้ว ครูควรเพิ่มกิจกรรมที่เป็นทักษะทางสังคม เช่น การเป็นผู้ให้-ผู้รับที่ดี การเป็นเพื่อนที่ดี รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนการรู้จักแสดงน้ำใจ การขอบคุณ และการขอโทษตามสถานการณ์ที่เหมาะสม เทอดศักดิ์ เดชคง

(อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต, 2544, หน้า 33)ไว้ว่า การสอนความฉลาดทางอารมณ์ในโรงเรียน ควรมีการผสมผสานกับวิชาต่างๆ ไม่ควรแยกเป็นวิชาเฉพาะ และในการสอนควรมีการแทรกด้วยวิชาอื่นๆ เช่น สุขศึกษา ภาษาไทย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ลำดับที่เกิด และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ดังนั้น การที่นักเรียนจะมีความฉลาดทางอารมณ์ดีขึ้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่านักเรียนคนนั้นจะเป็นชายหรือหญิง เป็นลูกคนแรกหรือคนสุดท้าย เป็นคนเก่งหรือคนไม่เก่ง เพื่อให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข

1.2 จากผลการวิจัย ด้านโรงเรียน พบว่า พฤติกรรมการสอน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ดังนั้น ครูควรปรับปรุงพฤติกรรมการสอนให้เหมาะสม โดยเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน พุดจาสุภาพอ่อนโยน ครูต้องเข้าใจอารมณ์ตนเอง ระมัดระวังคำพูดและการแสดงอารมณ์ที่ไม่ดีต่อเด็ก เช่น ไม่ก้าวร้าว ขุนเฉียว หรือประชดประชันใส่เด็ก บุคลิกลักษณะการแสดงออก กิริยาท่าทางของครู ทั้งสีหน้าแววตา จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก นอกจากนี้ ยังควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึก ความคิดในการ

เรียนการสอน และสร้างความไว้วางใจให้นักเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ มีความกล้าแสดงความคิดเห็น มีระดับความเครียดในการเรียนลดลง สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยที่ได้จึงจำกัดเฉพาะกลุ่ม ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่นเพื่อยืนยันผลการวิจัย เพราะในปัจจุบันความฉลาดทางอารมณ์มีบทบาทและมี

ความสำคัญในชีวิตประจำวันของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย และทุกกลุ่มอายุ

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้มีการจำกัดตัวแปรพยากรณ์มาศึกษาบางตัวแปรซึ่งอาจมีตัวแปรพยากรณ์อื่นๆ ที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอีก เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมที่จัดเสริมประสบการณ์ เป็นต้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำตัวแปรพยากรณ์อื่นๆ นอกเหนือจากที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้มาศึกษา เพื่อให้มีองค์ความรู้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). **คู่มือความฉลาดทางอารมณ์**. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- , (2544). **อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต.
- ชวนพิศ ยงยิ่งยีน. (2546). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เถียร พานิช. (2544). **เจาะอารมณ์**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสตรี-สตรีศึกษาศาสตร์.
- นันทนา วงษ์อินทร์. (2543). **การพัฒนาอารมณ์. ในรวมบทความวิชาการ EQ**. กรุงเทพฯ: เดสทอปการพิมพ์.
- อภิญา สุวรรณพิมพ์. (2545). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัมพร หัสศิริ. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและความสามารถทางอารมณ์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียน**. การค้นคว้าอิสระ คีษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotion intelligence*. New York: Bantam Book.